Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK r.y.

Lausunto

07.06.2017

Asia: OM 1/471/2016

Matkapakettityöryhmän mietintö

1. Yleistä

Onko teillä yleisiä kommentteja ehdotuksesta?

Suomen Maaseutumatkailuyrittäjät Ry ja Lomalaidun Ry ymmärtävät direktiivin velvoittavan jäsenvaltioita harmonisoimaan voimassa olevan lainsäädännön direktiivin mukaiseksi. Pyydettynä lausuntona ilmoitamme, että ehdotettu kansallinen sääntely vastaa direktiivin asettamia vaatimuksia. Käsityksemme mukaan mietinnössä on kuitenkin joiltakin osin menty jopa pidemmälle kuin mihin direktiivi suoranaisesti velvoittaa. Järjestelmän joustavuuden lisäämiseksi lainsäätäjän tulisi jättää enemmän liikkumavaraa lain soveltamistilanteita varten.

Nykyiseen sääntelyyn ja vakiintuneeseen oikeuskäytäntöön ehdotetaan varsin paljon muutoksia. Käsityksemme mukaan ehdotetut muutokset toisivat lain soveltamispiiriin paljon myös sellaisia pieniä maaseudun matkailuyrityksiä, joita ei ole aikaisemmin pidetty lain tarkoittamina matkanjärjestäjinä. Pidämme tätä direktiivin tarkoitukset huomioiden perusteettomana. Kuluttajan asemaa maaseutumatkailussa ja yleisimminkin luontoon perustuvassa kotimaan matkailussa ei ole ollut ongelmallinen. Kuluttajansuoja matkailussa on jo nykyisellään Suomessa hyvin vahva ja menetelmät oikeussuojan saamiseen ovat käytännössä toimivia.

Maaseutu- ja luontomatkailuyritykset Suomessa ovat lähes poikkeuksetta mikroyrityksiä. Toimiala on kuitenkin maltillisesti kasvanut jo hyvin pitkään. Yritysten liikevaihdolla ja työpaikkamäärällä mitaten maaseutumatkailu on ollut kasvava toimiala myös ns. lamavuosien aikana. Valitettavasti direktiivin täytäntöönpano mietinnössä esitetyllä tavalla voi tulevaisuudessa heikentää uusien maaseutumatkailuyritysten tuloa alalle ja olemassa olevien yritysten kykyä jatkaa kasvuaan sekä työllistää.

Maaseutumatkailun edunvalvojina Suomen Maaseutumatkailuyrittäjät Ry ja Lomalaidun Ry ymmärtävät direktiivin asettaman velvoitteen harmonisoida ja syventää sääntelyä, mutta esitetyssä muodossa sääntelyn ala ilmeisesti myös laajenisi selvästi. Sääntelyn piiriin olisi tulossa paljon uusia yrityksiä, jota emme pidä perusteltuna. Uudistus voi aiheuttaa alan pienyrityksille merkittäviä uusia hallinnollisia kustannuksia ja tosiasiassa estää toimialan yritysten keskinäistä verkostoitumista. Kotimaan maaseutu- ja luontomatkailun asema suhteessa ulkomaan matkailuun voi kuluttajien silmissä sen vuoksi heikentyä. Tämänkään vuoksi lisääntyviä tiedonantovelvoitteita tai vakuusvaatimuksia ei tulisi ulottaa nykylain soveltamispiiriä laajemmalle yritysjoukolle.

2.1 Peruuttamisoikeus

Tulisiko lakiin sisällyttää peruuttamisoikeutta koskeva optio? Perustelkaa vastauksenne tähän.

Ei. Matkustajan suoja on muutenkin riittävä, sitä ei ole tarpeen laajentaa. Soveltuvuus muuhun kuluttajansuojalainsäädäntöön olisi myös kyseenalaista.

2.2 Matkanvälittäjän vastuu

Tulisiko matkanvälittäjälle säätää vastaava vastuu matkapaketin toteuttamisesta kuin matkanvälittäjälle? Perustelkaa vastauksenne tähän.

Matkanvälittäjälle ei tulisi säätää vastaavaa vastuuta, koska se tosiasiassa rajoittaisi alan yritysten yhteistyömahdollisuuksia ja luultavimmin vain heikentäisi tarjontaa ja kuluttajan valinnanmahdollisuuksia. Ainakaan maaseutuun ja luontoon perustuvassa matkailussa ei ole todettavissa mitään tarvetta tälle muutokselle.

1 luku. Yleiset säännökset

Lain soveltamisala, määritelmät ja säännösten pakottavuus.

Lähes kaikkien maaseudulla toimivien yritysten osalta kuljetusten järjestäminen asiakkaille on välttämätön osa tarjottavaa palvelua, koska välimatkat Suomessa ovat pitkiä ja julkinen liikenne maaseudulla hyvin rajoittunutta. Maaseudun matkailuyrittäjien käsityksen mukaan kuljetusmatkan pituudelle ei tulisi antaa normeissa ehdottomia rajoja. Mielestämme välttämättömät liityntäkuljetukset tulisi jättää itsenäisen matkapalvelun käsitteen ulkopuolelle.

Erityisesti ulkomailta saapuneiden asiakkaiden osalta maaseutumatkailuyritykset ja luontomatkailuyritykset ovat aina yrityksen saavutettavuuden vuoksi pakotettuja tarjoamaan myös erilaisia kuljetuspalveluita asiakkailleen. Verkostoituneiden yritysten yhteistyö edellyttää hyvin usein asiakkaiden kuljettamista verkoston yritysten välillä ja ko. kuljetuspalvelun esiin tuomista yhdessä majoituspalvelun kanssa. Käsityksemme mukaan yksin tämä seikka toisi lain soveltamisalan piiriin hyvin suuren joukon maaseudun matkailupalveluista. Mielestämme ei ole perusteltua ulottaa lain soveltamisalaa käytännöllisesti katsoen koko maaseutumatkailun toimialaa koskevaksi. Matkustajan aseman parantaminen kuluttajana ei sitä edellytä, eikä se käsityksemme mukaan edes ole ollut direktiivin tarkoituksena.

2 luku. Tiedonantovelvollisuudet ja matkapakettisopimuksen tekeminen

Ennen sopimuksen tekemistä annettavat tiedot, ennakkotietojen sitovuus, matkapakettisopimus, sopimusehdot ja ennen matkaa annettavat muut tiedot sekä asiakirjat.

Liikuntarajoitteisia koskeva ilmoitusvelvollisuus voi olla yrityksille kohtuuton ja käytännössä joka tapauksessa vaikea toteuttaa maaseutu- ja luontomatkailuyrityksissä. Toimialan luonteesta johtuen asiakkaat liikkuvat myös rakentamattomassa ympäristössä ja luonnossa. Ilmoitusvelvollisuutta ei tulisi toteuttaa tavalla, joka tosiasiassa johtaisi liikuntarajoitteisten asiakkaiden karsiutumiseen pois maaseutumatkailuyrityksistä.

3 luku. Matkapakettisopimuksen muuttaminen ennen matkan alkamista

Sopimuksen luovutus toiselle, matkanjärjestäjän ja matkustajan oikeus peruuttaa sopimus, sopimusehtoja ja hintaa koskevat muutokset.

Ehdotetut muutokset edelleen parantavat matkustajan asemaa suhteessa matkanjärjestäjään tai muuhun elinkeinonharjoittajaan. Emme kaikilta osin pidä mietinnössä esitettyjä muutoksia perusteltuina. Matkustajan kuluttajansuoja on jo nykyisellään erittäin hyvä. Paremminkin näyttäisi tarvetta olevan matkanjärjestäjänä toimivan pienyrityksen suojan parantamiseen.

Matkatoimistoalan edustajat ovat lausunnoissaan kiinnittäneet huomiota mietinnön ohjaavan lain tulkintoja suuntaan, joka jättäisi suomalaiset matkanjärjestäjät muiden maiden toimijoita huonompaan asemaan. Suomen Maaseutumatkailuyrittäjät Ry ja Lomalaidun Ry yhtyvät tähän huoleen ja toivovat lain jatkovalmistelun johtavan matkustajan ja elinkeinonharjoittajan välisen suhteen sääntelyn lähentyvän esitettyä enemmän nykyisin voimassa olevaa oikeutta silloin, kun se ei ole direktiivin vastaista.

4 luku. Matkapaketin toteuttaminen

Matkanjärjestäjän vastuu sopimuksen toteuttamisesta, matkanjärjestäjän suorituksen virhe, virheen korjaaminen, hinnanalennus, vahingonkorvaus, avustamisvelvollisuus, matkanvälittäjän vastuu.

Matkanjärjestäjän ja matkanvälittäjän vastuut sopimuksen toteuttamisesta ovat varsin ankaria. Asiasta annetuissa lausunnoissa vastuun on katsottu lähenevän ns. ankaraa vastuuta. Ottaen huomioon pienyritysten aseman matkanjärjestäjinä tai matkanvälittäjinä, emme pidä perusteltuna enää lisätä näitä vastuita. Osapuolten asema sopimussuhteessa ei ole sillä tavoin epätasapainossa, että sopimuksen toteuttamista koskevien vastuiden tulisi olla näin selvästi elinkeinonharjoittajan puolella. Olisimme toivoneet sääntelyn aikaisempaa paremmin huomioivan myös yrityksen koon ja tosiasialliset mahdollisuudet varautua sopimuksen muutostilanteisiin. Matkustajille esitetty velvollisuus maksaa peruutusmaksu myös subjektiivisen syyn vuoksi peruuntuneesta matkasta on tervetullut uudistus ja tasapainottaa osaltaan hieman tilannetta.

Vahingonkorvaus lomanautinnon menettämisestä soveltuu huonosti suomalaiseen vahingonkorvausjärjestelmään. Sellaisten aineettomien oikeuksien ottaminen korvattavien vahinkojen joukkoon aiheuttanee paljon riitaisuuksia ja tulkintaongelmia tulevaisuudessa.

Myös yhdistettyjen matkajärjestelyjen vastuut sopimuksen toteuttamisesta aiheuttanevat paljon erimielisyystilanteita. Niiden muotoilua syytä lain jatkovalmistelussa vielä harkita.

Suomen Maaseutumatkailuyrittäjät Ry ja Lomalaidun Ry haluavat korostaa maaseutumatkailuyritysten verkostoitumisen ja yhteistyön lisäämisen tärkeyttä. Tämän tulisi myös näkyä alan normistoa kehitettäessä. Matkailualan pienyritykset voivat kilpailla tasaveroisesti suurempien toimijoiden kanssa vain tehokkaan yhteistyön avulla. Matkailualan pienille yrityksille on usein tärkeää tuoda markkinoinnissaan esille myös lähialueen muuta palvelutarjontaa. Yritysten välisen yhteistyön ja palvelujen tuominen esiin saman välineen avulla ei kuitenkaan pitäisi aina johtaa siihen, että kyseessä katsottaisiin olevan matkapaketti tai yhdistetty matkajärjestely.

5 luku. Yhdistetyt matkajärjestelyt

Matkustajalle annettavat tiedot, tiedonantovelvollisuuden tai vakuuden asettamisen laiminlyönnin seuraamukset.

Pidämme matkustajalle annettavaa maksukyvyttömyyssuojaa tarpeettomana siltä osin kuin se koskisi maaseutumatkailuyrityksiä. Tiedossamme ei ole yhtään tapausta, jossa matkustajat olisivat menettäneet rahansa maaseutumatkailuyrityksen konkurssin tai muun maksukyvyttömyyttä osoittavan tapahtuman vuoksi.

6 luku. Erinäiset säännökset

Varausvirheet, elinkeinonharjoittajan takautumisoikeus ja eräiden kuluttajansuojalain säännösten soveltaminen.

Elinkeinonharjoittajien keskinäisen korvausvelvollisuuden määrääminen kohtuullisuuden perusteella silloin, kun useamman kuin yhden elinkeinonharjoittajan vastuupiiriin kuuluva seikka on ollut syynä matkapaketissa tai yhdistetyssä matkajärjestelyssä olevaan virheeseen tai siitä aiheutuneeseen vahinkoon, on toki oikean suuntainen ratkaisu, mutta jää hieman epämääräiseksi. Lain jatkovalmistelussa asiaa on syytä selventää.

7 luku. Seuraamukset ja voimaantulo

Eräiden tiedonantovelvoitteiden rikkominen, muut seuraamukset ja siirtymäsäännökset.

Seuraamukset eräiden tiedonantovelvollisuuksien rikkomisesta voivat muodostua pienyritysten kannalta hyvin yllättäviksi ja varsin ankariksi, jonka vuoksi laki tullee tosiasiassa rajoittamaan yritysten välistä yhteistyötä matkailutuotteiden markkinoinnissa kuluttajille.

4. Muuta

Onko teillä muuta lausuttavaa työryhmän mietintöön liittyen?

Direktiivi antaa matkustajille huomattavan pitkän reklamointiajan. Sitä ei ole syytä kansallisella päätöksellä enää pidentää.

Malila Vesa
Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK r.y. - Suomen Maaseutumatkailuyrittäjät ry ja LOmlaidun Ry